

Vanhusten laitoshoidon loppu, mitä seuraa?

Sotien jälkeen Suomi halusi vanhuksia mökeistään vanhainkoteihin. Katsottiin, että oli yhteiskunnan velvollisuus huolehtia maamme rakentajista ja taistelijoista. Maahan luotiin nopeaa vauhtia vanhainkotien verkosto. Ensimmäisten joukossa olivat vanhukset, jotka asuivat ilman vessaa ja vesijohtoa.

Vanhuksen kunto ei välttämättä ollut kriteerinä. Vanhustenhuollon paikka oli ns. laitospaikka, mikä tarkoittaa sitä, että koko hoito on yhteiskunnan kustantamaa. Sänky, hoito, ruoka, lääkkeet, vaipat ja hygieniat, kaikki yhteiskunta kustansi. Omaisuutta näillä vanhuksilla ei juuri ollut.

Aika kului, Suomi vaurastui. Vanhuksia asuivat vähitellen asunnoissa, missä oli vessa ja vesijohto. He olivat myös terveempiä ja halusivat asua kotona. Laitospaikat alkoivat täyttyä huonokuntoisista, tosi iäkkäistä kansalaisista. Vanhus maksoi laitoshoidosta 85 % tuloistaan, mutta sai kaiken tarvitsemansa.

Maahan alkoi ilmestyä yksityisiä palvelutaloja 1990-luvulla. Näihin muutti yleensä varakas yksinäinen nainen. Hän maksoi koko hoidon itse. Alkoi murros, missä alettiin tarkkaan katsoa, ketä yhteiskunta kustantaa, ketä ei. Valistuneet kansalaiset tai heidän omaisensa osasivat myös itse vaatia laitospaikkaa.

Turku havaitsi asian vuonna 2009 ja seurauksena oli Luolavuoren vanhainkodin nopea alasajo. Kerralla irti yhteiskunnan kustantamista laitospaikoista. Jatkossa vanhuksia sijoitetaan eri palveluasumisen muotoihin, enimmäkseen yksityisiin palvelutaloihin. Palveluasunto katsotaan kodiksi.

Vanhus siis kustantaa hoidon itse. Hän hakee Kelalta asumistukea ja jos on paljon sairauksia tai vammainen myös eläkettä saavan hoitotukea ja sosiaalitoimelta kuljetuspalvelua. Kaikkien eläke ei riitä maksuihin, vaan vuosien saatossa on myytävä kaikki omaisuus. Kun omaisuus on kulutettu, siirtyy vanhus jälleen yhteiskunnan hoidettavaksi, omaa rahaa jää kunnasta riippuen n.100 €

Uusi vanhustalolaki takaa, että vanhusta ei siirretä hoitopaikasta toiseen. Tämä saattaa jatkossa tarkoittaa sitä, että yhteiskunta maksaa myös niiden vanhusten koko hoidon, jotka ovat aikoinaan valinneet kalliin yksityisen hoitokodin.

Vasemmistoliiton terveys- ja sosiaalipoliittinen yhdistys TerVas pelkää, että jatkossa vanhustenhoitoon tarkoitetut yhteiskunnan rahat valuvat ylikansallisten yksityisten palvelutalojen omistajien taskuihin. Tässä kilpailussa pärjäävät jälleen valistuneet ja varakkaat kansalaiset. Omaisen asuessa yksityisessä palvelutalossa, myydään asunnot ja kesämökit ja jaetaan perintö. Mitä enemmän vanhus on muistisairas, sitä varmemmin tämä tapahtuu.

Kun omaisuus on käytetty/jaettu perillisille, alkaa yhteiskunnan maksuvuoro. Kunta saattaa joutua maksamaan jopa 3000 €/kk hoitopaikasta. Vanhustalolaki takaa, että kotia ei vaihdeta.

Kuntien on nyt viipymättä ryhdyttävä rakentamaan omia palvelutaloja, missä itse voidaan määritellä hoidon hinta ja tarvittava apu. Järjestelmää ei voi enää rakentaa yksityisten palvelutalojen varaan.

Jokaisella vanhuksella, köyhälläkin, on oltava turvattu hyvä vanhuuden koti, minne yhteiskunta kustantaa hoitohenkilökuntaa.

Varsinais-Suomen TerVas ry:n puolesta

Pirjo Rinne